

De Nederlandse recessie nadert zijn einde, geholpen door het buitenland. Consumenten blijven voorzichtig en bouwen reserves op die straks het herstel bevorderen. De oplopende werkloosheid maakt het aantrekkelijker om door te studeren. Er is geen gevaar voor deflatie.

Herstel aan de horizon

Het einde van de recessie komt in zicht. De economische groei is nog altijd negatief, maar de minnen worden kleiner. Na het slechte eerste kwartaal (-2,7%) kromp de economie in het tweede kwartaal met 'slechts' 0,9% ten opzichte van de drie maanden ervoor. Het huidige kwartaal zal naar verwachting een nog kleinere min laten zien (-0,4%) en wij gaan er vanuit dat de economische groei in het vierde kwartaal op nul uitkomt. De recessie is dan officieel voorbij. Van piek tot dal komt de krimp van de economie in totaal uit op ongeveer 6%.

Hulp van buiten

Het ING Economisch Bureau heeft zijn verwachtingen voor de economische groei bijgesteld naar -4,5% dit jaar (was -5%) en 0,0% in 2010 (was -0,5%). Groeiende vraag uit het buitenland helpt onze economie. De wereldhandel stabiliseert en internationaal herstelt het vertrouwen. De uitvoer naar India en China stijgt de laatste maanden sterk. Bemoedigende signalen zijn er ook dichterbij huis. Zowel in Duitsland als Frankrijk – samen goed voor eenderde van de Nederlandse uitvoer – liet de economie in het tweede kwartaal geholpen door overheidsmaatregelen (zoals de slooppremie) positieve groeicijfers zien. Wij gaan er vanuit dat de Nederlandse uitvoer vanaf het vierde kwartaal weer zal toenemen. Dat is positief voor onder andere de industrie en de transportsector. Tot eind 2010 verwachten wij nog geen groei van de investeringen. Bedrijven hebben voorlopig genoeg capaciteit om aan de vraag van klanten te voldoen.

Herstellend vermogen

Consumenten jagen de economie nog niet aan. Dat is niet omdat zij niet kunnen. De koopkracht ontwikkelt zich in 2009 positief, want de lonen stijgen harder dan de prijzen. Toch geven consumenten minder geld uit. Een reden is dat de stijgende beurskoersen het verloren vermogen van huishoudens nog niet volledig hebben hersteld. Iets ander is de slaptte op de huizenmarkt. Minder verhuizingen betekent minder nieuwe keukens, bankstellen en behang. De woningverkopen zijn gedaald vanwege de economische omstandigheden en niet omdat er minder behoefte zou zijn om te verhuizen. De consumptie daalt ook uit voorzorg, denk aan een appeltje voor de dorst

bij werkloosheid. De groep die zich zorgen maakt is groter dan de groep die uiteindelijk werkloos raakt. Slechts een deel van deze 'appeltjes' zal daarom uiteindelijk nodig zijn om werkloosheid op te vangen. De rest van de aangelegde reserves kan zijn weg uiteindelijk weer vinden naar de winkel. De uitgestelde aankopen van nu, helpen op die manier straks het economisch herstel.

Minder werk

Hoewel de recessie bijna voorbij is, zal de werkloosheid volgend jaar nog flink oplopen. Wij gaan er vanuit dat de werkloosheid dit jaar uitkomt op 5,3% en in 2010 op 8,5%. De vraag naar personeel is in het tweede kwartaal gedaald flink gedaald. Werkgevers verwachten nog niet extra personeel aan te nemen. Wel stabiliseert het aantal internetvacatures zich de laatste maanden. De deeltijd-WW drukt de officiële werkloosheidcijfers. Ook geldt dat zelfstandigen zonder personeel die zonder opdrachten zitten niet meetellen als werkloze. Nu de arbeidsmarkt minder perspectief biedt, zet dat veel scholieren en studenten aan tot doorstuderen. Het is nu moeilijk een baan te vinden. Straks met een diploma op zak hopen zij goed te kunnen concurreren op de arbeidsmarkt.

Geen gevaar voor deflatie

De inflatie daalde in juli naar 0,2% (van 1,4% in juni). Zoals verwacht viel vooral de energienota mee met een voordeel van 25 euro per maand per huishouden. Wij verwachten geen langdurige daling van het prijspeil (deflatie). Gemiddeld zullen de prijzen licht stijgen in 2009 (1,1%) en 2010 (1,0%).

Economie in cijfers

	2008	2009	2010
	% t.o.v. jaar eerder		
Economische groei	2,0	-4,5	0,0
Consumentenuitgaven	1,3*	-2,7	-0,6
Consumentenprijzen	2,5	1,1	1,0
Huizenprijzen (december)	1,6	-7,0	-3,0
	% per einde periode		
ECB-rente	2,5	1,0	1,25
Tienjaarsrente	3,0	3,5	3,9
	% gemiddeld		
Werkloosheid	3,9	5,3	8,5

Bron: CBS, Kadaster, Ecwin
Ramingen ING EB cursief

* 0,8% als eigen risico in de zorg buiten beschouwing blijft

Disclaimer

Deze publicatie is geschreven uit naam van de ING, De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op de door de ING vergaarde informatie en door de ING betrouwbaar geachte bronnen, Deze gegevens zijn op zorgvuldige wijze in onze analyses verwerkt, Noch de ING, noch medewerkers van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor de in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden, Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend, ING aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van de publicaties of voor informatie die op of via de sites wordt verstrekt, Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie, Niets in deze publicatie mag worden gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd zonder de uitdrukkelijke vermelding van de ING als bron van deze informatie, De afnemer van deze informatie is verplicht aanwijzingen van de ING betreffende het gebruik van de informatie op te volgen, Nederlands recht is van toepassing,